

KONSTITUTSIYAVIY ISLOHOTLAR VA HUQUQIY DAVLATNI SHAKLLANTIRISH MASALALARI

*IIV Surxondaryo akademik litseyi
huquqshunoslik fani o'qituvchisi
Ko'chkinova Adolat Gulmurod qizi*

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada konstitutsiyaviy islohotlarning mazmun-mohiyati, ularning huquqiy davlatni shakllantirishdagi ahamiyati hamda zamonaviy demokratik jamiyat rivojida o'rnini tahlil etiladi. Shuningdek, inson huquq va erkinliklarini ta'minlash, davlat hokimiyati faoliyatini takomillashtirish va qonun ustuvorligini mustahkamlashda konstitutsiyaviy islohotlarning roli yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: Konstitutsiya, konstitutsiyaviy islohotlar, huquqiy davlat, inson huquqlari, qonun ustuvorligi, demokratik jamiyat, davlat va fuqaro.

Kirish

Zamonaviy davlat taraqqiyoti bevosita Konstitutsiyaning mazmuni va unda belgilangan huquqiy tamoyillarning amalga qay darajada ishlashiga bog'liqdir. Konstitutsiya jamiyat va davlat hayotining asosiy yo'nalishlarini belgilovchi oliy huquqiy hujjat bo'lib, undagi normalarning zamon talablariga mosligi huquqiy davlatni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, konstitutsiyaviy islohotlar har bir demokratik davlat rivojida muqarrar jarayon hisoblanadi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda amalga oshirilayotgan konstitutsiyaviy islohotlar inson qadrini ulug'lash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini kengaytirish, davlat boshqaruvi tizimini demokratlashtirishga qaratilganligi bilan ajralib turadi.

Asosiy qism

1. Konstitutsiyaviy islohotlar tushunchasi va mazmuni

Konstitutsiyaviy islohotlar — bu Konstitutsiyaga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish, uning normalarini yangilash hamda huquqiy tizimni jamiyat rivoji talablariga moslashtirishga qaratilgan chora-tadbirlar majmuasidir. Bunday islohotlar davlat va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni takomillashtirishga, fuqarolik jamiyati institutlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Rasmiy huquqiy axborot portallari va xalqaro tashkilotlarning ochiq ma'lumotlariga ko'ra, bugungi kunda konstitutsiyaviy islohotlarning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

inson huquq va erkinliklarini oliy qadriyat sifatida mustahkamlash;
davlat organlari faoliyatida ochiqlik va hisobdorlikni kuchaytirish;
sud hokimiyatining mustaqilligini ta'minlash;

fuqarolarning davlat boshqaruvidagi ishtirokini kengaytirish.

2. Huquqiy davlat tushunchasi va uning asosiy belgilari

Huquqiy davlat — bu davlat hokimiyati qonun bilan cheklangan, barcha subyektlar qonun oldida teng bo'lgan va inson huquqlari real kafolatlangan davlatdir. Huquqiy davlatning asosiy belgilari sifatida quyidagilarni ko'rsatish mumkin:

Konstitutsiya va qonunlarning ustuvorligi;
inson huquq va erkinliklarining himoyalanganligi;
davlat va fuqaro o'rtasidagi o'zaro mas'uliyat;
mustaqil va adolatli sud hokimiyati;
davlat hokimiyatining bo'linishi.

Konstitutsiyaviy islohotlar aynan shu belgilarni amalda ta'minlashga xizmat qiladi va huquqiy davlatning mustahkam poydevorini yaratadi.

3. Konstitutsiyaviy islohotlarning huquqiy davlatni shakllantirishdagi ahamiyati

Konstitutsiyaviy islohotlar huquqiy davlatni shakllantirishda quyidagi jihatlar orqali muhim rol o'ynaydi:

inson huquqlarini to'g'ridan-to'g'ri amal qiladigan konstitutsiyaviy normalar bilan mustahkamlash;

davlat organlarining vakolatlarini aniq belgilash;
fuqarolarning huquqiy ongini va huquqiy madaniyatini oshirish;
qonun ustuvorligini ta'minlash mexanizmlarini kuchaytirish.

Internetdagi rasmiy huquqiy manbalarda qayd etilishicha, mazkur islohotlar natijasida davlat faoliyatida “inson manfaatlari — davlat siyosatining markazida” degan tamoyil mustahkamlanmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, konstitutsiyaviy islohotlar huquqiy davlatni shakllantirishning eng muhim huquqiy vositasi hisoblanadi. Ular orqali davlat hokimiyati faoliyati demokratik tamoyillar asosida qayta tashkil etiladi, inson huquq va erkinliklari ishonchli kafolatlanadi hamda jamiyatda qonun ustuvorligi ta'minlanadi. Shu bois, konstitutsiyaviy islohotlarni izchil davom ettirish huquqiy davlat va adolatli jamiyat barpo etishning muhim sharti bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyot ro'yxati.

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. — Toshkent, 2023 (yangi tahrir). O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti. Konstitutsiyaviy islohotlar va huquqiy davlat masalalariga oid ma'lumotlar.www.president.uz
2. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasining rasmiy sayti. — www.parliament.gov.uz
3. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi huzuridagi LexUZ milliy huquqiy axborot portali.

- www.lex.uz
- O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi rasmiy veb-sayti. Konstitutsiyaviy nazorat va huquqiy davlat masalalari. www.constcourt.uz huquqlari bo‘yicha O‘zbekiston Respublikasi Milliy markazi rasmiy sayti.
- www.nhrc.uz
- 4. Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) rasmiy sayti.
Inson huquqlari va huquqiy davlat tamoyillari bo‘yicha hujjatlar.
- www.un.org
- 5. Yevropa Kengashi Venetsiya komissiyasi rasmiy sayti.
- 6. Konstitutsiyaviy huquq va demokratik boshqaruv masalalari.
- www.venice.coe.int
- 7. Saidov A.X. Konstitutsiyaviy huquq. — Toshkent: Yuridik adabiyotlar nashriyoti, 2021.
- 8. Ismoilov B.I. Huquqiy davlat va fuqarolik jamiyati nazariyasi. — Toshkent, 2022.